

Formy ochrony przyrody występujące w Nadleśnictwie Szprotawa.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. wymienia obiekty i obszary podlegające prawnej ochronie. Na terenie Nadleśnictwa Szprotawa należą do nich: rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej, siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Zestawienie istniejących form ochrony przyrody na terenie Nadleśnictwa Szprotawa:

Lp.	Rodzaj form ochrony przyrody	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia zasięgu w nadleśnictwie (ha)
1.	Rezerваты przyrody - leśne	2	208,43
2.	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Słowiański”	1	85,74
3.	Obszary chronionego krajobrazu	5	3805,11
4.	Obszary Natura 2000	6	10 687,23
5.	Pomniki przyrody	23	-
6.	Użytki ekologiczne	3	45,74
7.	Strefy ochrony, ostoi, rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną strefową	1	94,87 Bielik. Trzeci sezon gniazdo niezasiedlone.
8.	Stanowiska roślin chronionych	79	-
9.	Siedliska przyrodnicze	11	3112,76

Obszary Natura 2000, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

L.p.	Nazwa lub numer	Powierzchnia w zasięgu terytorialnym (ha)	Powierzchnia w zarządzie Nadleśnictwa (ha)	% w stosunku do pow. zasięgu terytorialnego nadleśnictwa	% w stosunku do pow. w zarządzie nadleśnictwa
1.	PLB020003 Stawy Przemkowskie	1389,03	18,67	0,02	0,10
2.	PLB020005 Bory Dolnośląskie	11599,27	8 821,09	13,40	45,89
3.	PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy	423,36	115,33	0,17	0,60
4.	PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka	831,31	735,81	1,20	3,83
5.	PLH080030 Borowina	512,20	430,21	0,65	2,24
6.	PLH080046 Małomickie Łęgi	879,53	566,12	0,86	2,94

Razem	15634,70	10687,23	16,30	55,60
-------	----------	----------	-------	-------

1. PLB020003 Stawy Przemkowskie OSO.

Powierzchnia ogółem 4605,42 ha. Obszar ten jest ostoją ptasią o randze europejskiej (E 52).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się 1389,03 ha, z czego zaledwie 18,67 ha na terenie zarządzanym.

Opis obszaru:

Obszar obejmuje dwa kompleksy stawów (769 i 179 ha).

Szata roślinna: Do ostoi włączone są fragmenty jesionowo - olszowych łągów (ogółem 75 ha) w otoczeniu stawów oraz ekstensywnie wykorzystywane, wilgotne łąki z kępami wierzbowych zarośli. Stawy są obrzeżone wąskim pasem szuwarów, zajmującym ok. 6% terenu stawów. Teren całego obszaru jest znacznie większy, co zapewnia gniazdującym tu i migrującym ptakom doskonałe warunki do rozwoju, zapewniając bazę żerowiskową i miejsca odpoczynku podczas przelotów.

Zwierzęta: Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8-9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jest to także bardzo ważny teren dla migrujących kaczkowatych. W okresie łągowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, gęgawa, podgorzałka (PCK) i zausznik; w mniejszej, ale znaczącej ilości tereny te zasiedlają łabędź niemy, bąk, czernica, głowienka i wodnik. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego gęsi zbożowej, płaskonosa i głowienki; duże koncentracje osiąga łabędź niemy, cyraneczka, krzyżówka i łyska; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20 000 osobników (C4).

Plan ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 PLB020003 Stawy Przemkowskie został opracowany przez BUL w Brzegu, na lata 2011 – 2031.

Plan wskazuje następujące sposoby prowadzenia gospodarki leśnej:

- w lasach położonych w Obszarze korzystne jest nieprowadzenie gospodarki leśnej, poza cieciami wynikającymi z wymogów bezpieczeństwa i czynnej ochrony przyrody.
- powierzchnia gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych obejmuje 166,82 ha (dodatkowo zaproponowano powiększenie Obszaru obejmujące 15,64 ha). Powierzchnia ta to w 85% drzewostany na siedliskach wilgotnych, łągowych i bagiennych, w 4% są to grunty leśne niezalesione (bez wskazań gospodarczych), w 7% są to nieużytki (bagna bez wskazań gospodarczych) i w 4% łąki (bez wskazań gospodarczych).

Realizacja zadań przewidzianych planami urządzenia lasu (po rezygnacji z ingerencji w drzewostany w Nadleśnictwie Szprotawa) sprowadza się do wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych na niewielkiej powierzchni z zachowaniem następujących zasad:

- w drzewostanach liściastych powyżej 100 lat, bez obcych domieszek nie prowadzić żadnych prac,
- pozostawiać drzewa liściaste zamierające i martwe do naturalnego rozpadu,
- w ramach zabiegów pielęgnacyjnych (CW, CP, TW, TP) regulować składy gatunkowe poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie,
- melioracje i konserwacje cieków i rowów muszą podlegać ocenie oddziaływania na obszar Natura 2000;
- korzystny jest proces naturalnej regeneracji lasów, w tym lasów łągowych, nadrzecznych zarośli wierzbowych w Obszarze.

Działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony Obszaru:

Pozostawienie lasów w Obszarze do naturalnej sukcesji. w celu ochrony siedlisk gatunków ptaków: bocian czarny, bielik, kanie, trzmiełojad, dzięcioły, gągoł, dudek.

Na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Szprotawa w trakcie realizacji obecnego PUL całkowicie zrezygnowano z ingerencji w drzewostany znajdujące się w omawianym OSO.

Wskazane było by zaliczenie całej powierzchni leśnej (18,67 ha) do ekosystemów reprezentatywnych.

2. PLB020005 Bory Dolnośląskie OSO.

Powierzchnia ogółem 172 093,39 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się 11 599,27 ha, z czego 8821,09 ha na terenie zarządzanym.

Opis obszaru:

Bory Dolnośląskie obejmują jeden z największych w Polsce zwartych kompleksów leśnych. Obszar położony jest głównie na Nizinie Śląsko-Łużyckiej, południowa jego część wkracza w niewielkim stopniu na teren Pogórza Izerskiego. Bory leżą w dorzeczu Odry, a główną rzeką regionu jest Bóbr, do którego uchodzą Kwisa, Czarna Wielka i Czarna Mała. Zachodnia część obszaru znajduje się w zlewni Nysy Łużyckiej.

Szata roślinna: Dominują tu ubogie, piaszczyste siedliska borowe. Drzewostan budują bory sosnowe z ubogim runem, w którym rosną głównie wrzosy i borówki. W piętrze podszytu występują jedynie żarnowiec i jałowiec. Dominującym gatunkiem jest sosna z domieszką dębów, brzozy, buka oraz jodły i świerka. Na żyzniejszych siedliskach występują płaty borów mieszanych i fragmenty lasów liściastych: buczyn i grądów. W okolicy Węglińca znajdują się kompleksy stawów rybnych - Stawy Parowskie. Urozmaiceniem terenu są stanowiska kosodrzewiny na torfowiskach oraz rozległe wrzosowiska i brzeziny w rejonie Świątoszowa, a na zagłębieniach fragmenty olsów.

Zwierzęta: W ostoi stwierdzono występowanie 19 lęgowych gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. 9 gatunków ptaków zostało umieszczonych na liście ptaków zagrożonych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Bory są najważniejszą w południowo-zachodniej części Polski ostoją bielika *Haliaeetus albicilla*, cietrzewia *Tetrao tetrix tetrix* i głuszca *Tetrao urogallus*. Na obszarze stwierdzono występowanie jednej z największych liczebnie populacji włośчатки *Aegolius funereus* i sóweczki *Glaucidium passerinum* spośród wszystkich ostoi ptaków w Polsce. Ta znaczna liczebność włośчатки i sóweczki to występowanie 80 par lęgowych.

Plan zadań ochronnych dla obszaru został wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora RDOŚ we Wrocławiu i w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Dolnośląskie PLB020005.

Zagrożenia ogólne:

- Sukcesja roślinności lub celowe zalesianie otwartych terenów śródleśnych (łąk, bagien, torfowisk), wyrąb starodrzewów i drzew dziuplastych, usuwanie martwego drewna z lasu, stosowanie zrębów zupełnych.
- Zakłócenia stosunków wodnych, likwidacja lub odwrotnie - intensyfikacja gospodarki stawowej na śródleśnych kompleksach stawowych (zmniejszanie ilości wody w stawach, nie dostosowane do biologii ptaków terminy prowadzenia zabiegów).
- Zagrożenie może stanowić penetrowanie siedlisk przez ludzi oraz zabijanie przez myśliwych ptaków nierozpoznanych.

W stosunku do sóweczki zagrożeń nie stwierdzono, natomiast stwierdzono zagrożenie potencjalne dla włośчатки: J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska w wyniku realizacji planowej gospodarki leśnej polegającej na zagospodarowaniu rębny starych drzewostanów.

Cele zadań ochronnych:

- Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji sóweczki w obszarze Natura 2000.
- Dla włośchatki utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych.

Zadania ochronne:

1. Zwiększenie liczby potencjalnych miejsc gniazdowania Bociana czarnego. Dotyczy leśnictwa Śliwnik oddział 223 a – h.
Podczas wykonywania zabiegów rębnych i trzebieży należy w miejscach obserwowanego występowania gatunku pozostawiać jako przestoje egzemplarze dębów i sosen o pierśnicy większej niż 50 cm. Należy pozostawiać na 1 ha co najmniej 3 - 6 takich drzew. Nie dotyczy bloku upraw pochodnych.
 2. Działania na rzecz sóweczki i włośchatki:
Zachowanie fragmentów starodrzewu na powierzchniach zrębowych. W miejscach obserwowanego występowania gatunku w trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drewna w kępach o minimalnej powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie, fragmenty nie mniejsze niż 6 arów.
Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych. Przed rozpoczęciem wycinki każdorazowo sprawdzić, czy drzewo nie jest dziuplaste.
 3. Działania na rzecz dzięcioła zielonosiwego: Pozostawianie obumierających starych egzemplarzy drzew w trakcie zabiegów hodowlanych. W trakcie zabiegów hodowlanych pozostawiać rodzime drzewa żywe i obumarłe drzewa stojące, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną), drzewa z owocnikami grzybów oraz drzewa dziuplaste, szczególnie te o miękkim drewnie, takie jak np.: brzoza, osika **z wyjątkiem sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu ludzi**, zapewniając tym samym zwiększenie się ilości martwego drewna w wieloletnim przedziale czasowym. Zapis nie dotyczy bloków upraw pochodnych.
- 3. PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy. Specjalny obszar ochrony siedlisk.**
Powierzchnia ogółem 5972,18 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się 423,36 ha, z czego 115,33 ha na terenie zarządzanym.
Plan zadań ochronnych ustanowiony został Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Kwisy PLH020050
Stanowisko kluczowe dla ochrony bezkręgowców, szczególnie występujących tu ważek (trzepla zielona i zalotka większa) oraz pachnicy dębowej. Liczne stanowiska mają tu m.in. piskorz *Misgurnus fossilis*, różanka *Rhodeus sericeus amarus*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, minóg strumieniowy *Lampetra planeri*, bóbr *Castor fiber* i wydra *Lutra lutra*.

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Nadleśnictwa Szprotawa „Dolina Dolnej Kwisy” i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000			
			Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ogólnie
1	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	B	C	B	C
2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	B	C	B	C
3	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	B	C	B	C
4	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe</i>)	B	C	B	B

Gatunki wymienione w Załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej będące przedmiotami ochrony obszaru na terenie Nadleśnictwa Szprotawa „Dolina Dolnej Kwisy”:

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000*			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	C	A	C	A
2.	1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	C	C	C	C
3	1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	C	A	C	A

Zagrożenia:

- zanieczyszczenia powietrza i wód powierzchniowych
- zmiany stosunków wodnych
- kopalnie, wydobywanie kruszywa
- zabudowa hydrotechniczna, przegradzanie rzeki
- zanieczyszczenie wód
- gatunki obce geograficznie i ekologiczne oraz rośliny inwazyjne
- zalesianie i sukcesja łąk lub przekształcanie ich w grunty orne
- zbyt mała ilość martwego drewna w leśnych siedliskach przyrodniczych, duża fragmentacja tych siedlisk

Działania ochronne:

- pozostawienie łąk i pastwisk – wyłączenie z zalesiania
- wykaszanie dostępnych powierzchni łąk w celu ograniczenia występowania roślin inwazyjnych.

4. **PLH080007. Buczyna Szprotawsko – Piotrowicka. Specjalny obszar ochrony siedlisk.**

Powierzchnia całkowita: 1423.30 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się 831,31 ha, z czego 735,81 ha na terenie zarządzanym.

Ostoja obejmuje kompleks lasów liściastych i mieszanych, z dużym udziałem starodrzewia, stanowiący wyspę wśród borowego krajobrazu Borów Dolnośląskich. Przylegają do nich płaty kwaśnych dąbrów, wilgotnych borów i dąbrów, nadrzecznych łągów oraz łąk trzęślicowych i wilgotnych łąk.

Plan zadań ochronnych – nie opracowano.

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Nadleśnictwa Szprotawa („Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka”) i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000			
			Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ogólnie
1	9110	kwaśne buczyny Luzulo-Fagetum	C	C	C	C
2	9130	żyzne buczyny Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion	B	C	B	C
3	9170	grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	A	C	A	A
4	9190	śródlądowe kwaśne dąbrowy (<i>Calamagrostio-Quercetum</i>)	A	C	A	A
5.	91E0	łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	A	C	A	B

Gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej występujące na terenie Nadleśnictwa Szprotawa („Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka”)

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000*			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1083	Jelonek Rogacz <i>Lucanus cervus</i>	C	B	A	C
2.	1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	D			
3.	x	Popielica <i>Glis glis</i>	C			
4	1352	Wilk <i>Canis lupusC</i>	C	B	B	B
5	1337	Bóbr <i>Castor fiber</i>	D			
6	1084	Pachnica <i>Osmoderma eremita</i>	D			
7	1188	Kumak <i>Bombina bombina</i>	D			

5. OZW PLH080030 Borowina. specjalny obszar ochrony siedlisk.

Powierzchnia całkowita: 512,22 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się cała powierzchnia, z czego 430,21 ha na terenie zarządzanym.

Plan zadań ochronnych ustanowiony został Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Borowina PLH080030

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Nadleśnictwa Szprotawa („Borowina”) i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000			
			Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ogólnie
1	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	B	C	B	B
2	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	B	C	C	C
3	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	B	C	B	B

Zagrożenia:

Nie stwierdzono istniejących zagrożeń.

Jako zagrożenia potencjalne wynikające z prowadzonej gospodarki leśnej wymienia się następujące działania:

„Intensywna trzebież może uniemożliwić zachodzenie procesów związanych z wytwarzaniem martwego drewna w lesie – usuwanie drzew przed osiągnięciem wieku, w którym w wyniku procesów naturalnych dochodzi u nich do rozluźniania koron, obumierania lub powalania samych drzew.”

Cele ochronne:

Poprawa istniejącego, niezadawalającego* stanu ochrony siedliska przyrodniczego (U1) w obszarze poprzez poprawę wartości wskaźników opisujących ilość martwego drewna do wartości określonych przez metodykę GIOŚ jako właściwe.

(*stan ochrony oceniany jest jako: dobry, niezadawalający lub zły).

Dla Nadleśnictwa Szprotawa wyznaczono zadanie ochronne polegające na uwzględnieniu w nowym planie urządzania lasu modyfikacji gospodarki leśnej, polegającej na wydłużeniu faktycznego wieku wyrębu do przeciętnego wieku rębności podanego w obecnie obowiązującym p.u.l. dla Nadleśnictwa Szprotawa.

6. PLH080046 Małomickie Łęgi. Specjalny obszar ochrony siedlisk.

Powierzchnia całkowita: 993,00 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szprotawa znajduje się 879,53 ha, z czego 566,12 ha na terenie zarządzanym.

Brak planu zadań ochronnych.

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Nadleśnictwa Szprotawa „Małomickie Łęgi” i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000			
			Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ogólnie
1	3150	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	B	C	B	C
2	6430	Ziolorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	B	C	B	C
3	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	A	C	B	B
4	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	B	C	B	B
5.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	A	C	B	B

Gatunki wymienione w Załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej będące przedmiotami ochrony obszaru na terenie Nadleśnictwa Szprotawa „Małomickie Łęgi”:

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena znaczenia dla obszaru Natura 2000*			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	C	B	C	C
2.	1355	Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	C	B	C	C
3.	1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	C	C	C	C

Obszary chronionego krajobrazu.

Przez tereny administrowane przez Nadleśnictwo Szprotawa przebiegają granice pięciu obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 10677 ha, co stanowi 16,41% powierzchni zasięgu terytorialnego nadleśnictwa.

Lp.	Kod i nazwa obszaru	Pow. całego obszaru wg rozporządzenia wojewody (ha)	Pow. w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa (ha)	Pow. w zarządzie nadleśnictwa (ha)	Udział % ogólnej powierzchni w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa	Gmina (na terenie nadleśnictwa)
1	25-Dolina Bobru	13162	2616	706,65	4,02	Żagań, Małomice, Szprotawa
2	28-Wzgórza Dalkowskie	3982	1808	317,65	2,78	Niegosławice, Nowe Miasteczko
3	29-Dolina Brzeźnicy	2542	435	10,59	0,67	Brzeźnica
4	31-Dolina Szprotawki	5570	5570	2673,29	8,57	Niegosławice, Szprotawa
5	34-Bory Dolnośląskie	26223	238	96,92	0,37	Żagań, Małomice
Razem		51479	10667	3805,1	16,41	

Obejmują one wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach. Głównie są powiązane z rzekami: Bóbr, Kwisa, Szprotawa i Brzeźnica. Wyjątek stanowią Wzgórza Dalkowskie.

Tereny te są wartościowe ze względu na znaczną bioróżnorodność a także ze względu na pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych w układzie przestrzennym województwa.

Obszary chronionego krajobrazu zostały utworzone na podstawie rozporządzenia Wojewody Lubuskiego nr 14 z dnia 24 lipca 2003 r. Po uchyleniu powyższego rozporządzenia (wprowadzono korekty powierzchni obszarów), obowiązuje wykaz ogłoszony w Rozporządzeniu Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku (z późniejszymi zmianami).

Rezerваты przyrody.

Na terenie lasów nadleśnictwa Szprotawa występują dwa rezerваты przyrody. Obydwa posiadają „Plany ochrony rezerwatu” opracowane na lata 2002-2021.

Łączna powierzchnia rezerwatów w nadleśnictwie wynosi 208.43 ha co stanowi 1,09% jego powierzchni ogólnej. Ten sam wskaźnik dla kraju wynosi 0,61%.

A. Rezerwat „ Buczyna Szprotawska” :

został utworzony w oparciu o Zarządzenie MLIpD z 01 czerwca 1965 roku, w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jest on największym leśnym rezerwatem przyrody na terenie RDLP Zielona Góra i drugim co do wielkości spośród wszystkich leśnych rezerwatów w Polsce. Jego powierzchnia całkowita wynosi ponad 152 ha.

Cel ustanowienia rezerwatu zawarto w zarządzeniu:

„Obszar ma na celu zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych, zbiorowisk lasu mieszanego pochodzenia naturalnego, rosnącego w granicach zasięgu buka, posiadającego cechy buczyny karpackiej z charakterystycznym bogatym runem.”

Gospodarka leśna jest ograniczona do cięć w sośnie, świerku, modrzewiu, brzozie i dębie czerwonym. Gatunki główne górnego piętra rezerwatu czyli buk, dąb i lipa podlegają wyłącznie prawom natury. Egzemplarze, które z racji wieku przewracają się na drogi, są przecinane i pozostawiane do biologicznego rozkładu. Racjonalne działania hodowlane są prowadzone w młodym pokoleniu – szczególnie w różnowiekowych odnowieniach buka.

Głównym składnikiem rezerwatu są lite buczyny w wieku 115 do 180 lat (najstarsze egzemplarze mają ponad 220 lat). Zajmują one powierzchnię około 85ha.

Drugim w rezerwacie pod względem zajmowanej powierzchni gatunkiem jest lipa, występująca na powierzchni około 27 ha. Jest to rzadkość na skalę krajową.

W Polsce gatunek ten występuje zazwyczaj jako domieszka w lasach liściastych a tu tworzy lite drzewostany.

Rośliny runa w rezerwacie liczą 222 gatunki. Licznie reprezentowane są geofity. Spotyka się występujący płatowo zawilec, przylaszczkę, sasankę, kopytnik, czworolist, kokoryczkę i wiele innych. Osobliwością jest występowanie obok siebie żywca bulwkowatego (gatunek niżowy) i żywca dziewięciolistnego (górski). Gatunki te razem rzadko występują.

Najliczniej reprezentowane w rezerwacie są ptaki. Gnieździ się tutaj około 38 gatunków .

Z bardziej znanych, można tu spotkać całą gamę dzięciołów: dużego , średniego, małego i czarnego, a także puszczyka, grubodzioba i kowalika.

Ssaki są tu reprezentowane przez 15 gatunków. Do najciekawszych zwierząt zamieszkujących rezerwat i okoliczne drzewostany należy zaliczyć popielicę (*Glis glis*).

Na terenie rezerwatu występuje 5 gatunków płazów. Są to: ropucha szara, żaba trawna, żaba moczarowa, traszka zwyczajna i traszka grzebieniasta.

Z gadów stwierdzono obecność jedynie padalca, jaszczurki żyworódki i jaszczurki zwinki.

B. Rezerwat „Annabrzeskie Wąwozy”

Jest rezerwatem krajobrazowym o powierzchni 56,11ha. Utworzony został w oparciu o Zarządzenie MLiPD z 21.07.1977r.w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Celem ochrony jest zachowanie ze względów krajobrazowych fragmentu lasu mieszanego porastającego urozmaicony teren ukształtowany przez lodowiec, pocięty wąwozami. Różnice wysokości dochodzą aż do 60m (od 160 do 216 m n.p.m.).

W rezerwacie występuje 25 gatunków drzew. Spośród nich dziewięć tworzy drzewostany.

Są to: buk zwyczajny, sosna pospolita, daglezwia zielona, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, świerk pospolity, brzoza brodawkowata, modrzew europejski i jesion wyniosły.

Najstarsze i najokazalsze pojedyncze drzewa osiągają:

buki – od 250 do 400 lat, 116cm średnicy, 34 metry wysokości;

dęby – wiek 300 lat, 110 cm średnicy, 36 metrów wysokości;

świerki – wiek 200 lat, 130 cm średnicy, 29 m wysokości.

Wśród roślin runa można spotkać łąkowo występującą konwalię majową, kopytnik pospolity, paproć podrzeń żebrowiec, bluszcz pospolity a nawet chronione widłaki: jałowcowaty i spłaszczony.

Ze świata ssaków można spotkać jelenie, sarny, dziki oraz borsuki.

Płazy reprezentują cztery gatunki: ropucha szara, żaba trawna, żaba moczarowa i traszka zwyczajna.

Występują tu również aż 34 gatunki ptaków. Najczęściej można spotkać zięby, rudzika, świstunkę oraz sikory: sosnowkę i bogatkę. Z rzadszych gatunków występuje gołąb siniak i mucholówka mała.

Fauna i flora Nadleśnictwa Szprotawa

1. Gatunki zwierząt chronionych.

Na terenie Nadleśnictwa Szprotawa stwierdzono (Program Ochrony Przyrody na lata 2011-2020) występowanie 214 gatunków zwierząt podlegających ochronie:

- 22 gatunków bezkręgowców, (pijawka lekarska, tygrzyk paskowany i 20 gatunków owadów)
- 10 gatunków ryb i minogów
- 13 gatunków płazów w tym dwa gatunki traszek i 11 gatunków płazów bezogonowych
- 6 gatunków gadów
- 144 gatunki ptaków.

Obecnie ostatnia strefa ochrony bielika (były trzy) kwalifikuje się do zdjęcia z ewidencji. Trzeci rok z rzędu gniazdo nie jest zasiedlone.

- 19 gatunków ssaków, w tym bóbr (populacja około 240 sztuk i stale rośnie) oraz wilk, który jest obserwowany w liczbie od 5 do 10 sztuk, w zależności od pory roku.

Ponadto występuje 11 gatunków ssaków łownych i 8 gatunków z rodzin: myszowatych i chomikowatych.

2. Rośliny chronione.

W Nadleśnictwie Szprotawa wg listy zamieszczonej w POP, stworzonej m.in. w oparciu o dane taksacyjne, znane są stanowiska 14 gatunków roślin chronionych (m.in. Długosz królewski), 3 gatunki porostów (w tym brodaczka).

W 2017 roku stwierdzono lokalne występowanie rzadkiego śluzowca Smętosza czarnego (*Amaurochaete atra*).

Użytki ekologiczne.

Nadleśnictwo posiada 3 użytki ekologiczne o łącznej pow. 45,74 ha, są to najczęściej ekosystemy wodno - błotne. „Sowie bagno” to obiekt naturalny wzdłuż Bobru. Pozostałe dwa są pochodzenia antropogenicznego – dawne stawy rybackie.

Lp	Nazwa użytku ekologicznego	Dziennik Urzędowy nr poz.	Powiat	Gmina	Obręb	Leśnictwo	Oddział	Pow. ha	Uwagi - nr działki	Nr. inwentarza
1	Sowie Bagno	Rozp.Woj.Lub.nr 1 z 06.01.1997 r. potwierdzone rozporządzeniem Nr 5 z 25 marca 2002 roku. Dz.U.Woj.Lub. Nr 44 poz.554	żagański	Małomice	Małomice	Małomice	234 y	0,66	518	A91/U2
							235 l	1,46	519	
							254 f	0,28	732	
							255 b	3,59	733	
							255 i	1,10	733	
Razem Leśnictwo Małomice	7,09									
2	Żurawie Bagno	Rozp.Woj.Lub.nr 1 z 06.01.1997 r. potwierdzone rozporządzeniem Nr 5 z 25 marca 2002 roku. Dz.U.Woj.Lub. Nr 44 poz.554		Małomice	Szprotawa	Śliwnik	206 g	9,66	841	A91/U1
							222 i	4,38	768	
							223 b	4,21	767	
Razem Żurawie Bagno	18,25									
3	Łabędzie Stawy	Rozp.Woj.Lub.nr 1 z 06.01.1997 r. potwierdzone rozporządzeniem Nr 5 z 25 marca 2002 roku. Dz.U.Woj.Lub. Nr 44 poz.554	żagański	Małomice	Szprotawa	Śliwnik	236 d	5,15	793	A91/U3
							251 b	15,25	796	
Razem Łabędzie Stawy	20,40									
Razem Leśnictwo Śliwnik	38,65									
Ogółem Nadleśnictwo Szprotawa	45,74									

Parki Krajobrazowe.

Nie występują.

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy.

We współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Szprotawa, Nadleśnictwo Szprotawa utworzyło ten obiekt. Inicjatorem powstania zespołu, był lokalny regionalista Maciej Boryna.

Składa się na niego park miasta Szprotawa i lasy leśnictwa Śliwnik.

„Park Słowiański” ustanowiony został uchwałą Nr XI/70/07 Rady Miejskiej w Szprotawie z 31.05.2007 r.

Zespół jest wkomponowany w całości w krajobraz wykształconej we wczesnym holocenie pradoliny rzeki Bóbr, osiągającej w przedmiotowym miejscu szerokość 2 km i charakteryzującej się osobliwym mikroklimatem. Całość Zespołu znajduje się w granicach Miasta Szprotawa na obszarze 85,74 ha.

Największą powierzchnię przedmiotowego terenu zajmuje grąd o typowej strukturze i składzie florystycznym. Najstarsze siedliska leśne stanowią wielowiekowe dąbrowy.

W skład Zespołu wchodzi ponadto cenne przyrodniczo starorzecza, bajora, mokradła i źródła, z charakterystycznymi dla nich siedliskami flory i fauny. Na przedmiotowym obszarze stwierdzono występowanie chronionych oraz rzadkich gatunków flory i fauny.

Na gruntach Nadleśnictwa Szprotawa ZPK „Park Słowiański” występuje w obrębie Szprotawa, leśnictwo Śliwnik w oddz. 181Aa-ax, mx, nx, ~b. Powierzchnia leśna – 40,79 ha, nieleśna – 1,10 ha oraz grunty związane z gospodarką leśną – 0,03 ha; razem 41,92 ha. Zakazy wymienione w uchwale **nie obejmują racjonalnie prowadzonej gospodarki leśnej.**

Pomniki przyrody.

Nadleśnictwo posiada 24 pomniki przyrody.

Lp.	Nr rej. woj.	Położenie obiektu			Opis obiektu chronionego						Nazwa własna
		obręb	leśnictwo	oddz. podod	Pow (ha)	ilość (sztuk)	gatunek	wiek (lat)	obwód (cm)	wys. (m)	
1		Malomice	Jelenin	32 a		1	Db sz	140	430	28	
2				35 i		1	Db sz	150	450	25	
3				80 i		1	Db sz	150	394	26	
4			Nowe Miasteczko	325 j		1	Bk zw*	250	Drzewo w stanie rozkładu.		
5				353 a		1	So zw	160	310	32	
6			Długie	132 j		1	Db sz	160	490	32	
7				132 j		1	Db sz	160	405	30	
8				132 j		1	Js w	150	500	32	
9				151 a		1	Db sz	150	530	32	
10				209 l		5	Db sz	210	305 do 450	26	
11			215 c		1	Db sz	290	600	30		
12			Witków	225 f		1	Db sz	160	380	30	
13			Stara Kopernia	60 b		1	Bk zw	140	370	28	

Lp.	Nr.rej.woj.	Położenie obiektu			Opis obiektu chronionego						Nazwa własna	
		obręb	leśnictwo	oddz. podod	Pow (ha)	ilość (sztuk)	gatunek	wiek (lat)	obwód (cm)	wys. (m)		
14				60 f		1	Db sz	200	440	33		
15		Szprotawa	Szprotawka	10 b		1	Db sz	150	380	30		
16				10 b		1	Db sz	150	370	30		
17				95 c		1	Db b	320	367	30		
18				110 m		1	Db sz	750	1000	28	Chrobry	
19				129 b		1	Bk zw	220	360	15		
20			Krzywczyce	3 c		1	Db sz	220	395	25		
21				78 g		1	Bk zw	220	427	27		
22				121 c		1	Db sz	330	420	26		
23				Leszno Górne	264 p		1	Db sz	220	370	24	
24			Malomice	Długie	108Ao		1	-	-	-	-	Głaz narzutowy „Flins”

Stan zdrowotny drzew pomnikowych jest generalnie dobry.

- Dąb „Chrobry”. Po akcie wandalizmu jakim było jego podpalenie 18 listopada 2014 roku, drzewo w znacznym stopniu zamarło.

Ochrona strefowa.

Na terenie Nadleśnictwa Szprotawa ustanowiona jest jedna obowiązująca strefa ochronna :

- Strefa ochrony bielika (*Haliaeetus albicilla*) w leśnictwie Śliwnik. Powierzchnia ochrony całorocznej wynosi: 10,60 ha, ochrony okresowej 84,27 ha. Gniazdo trzeci sezon bez zasiedlenia.